

Zdzisław Małecki

"Redaktion und Komposition zur Rückfrage hinter die Endgestalt von Jesaja 40–55", Jürgen Werlitz, Berlin 1999 : [recenzja]

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 36/1, 262-264

2003

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WINCENTY MYSZOR

Uniwersytet Śląski w Katowicach

KS. DR MARTIN GRITZ I JEGO BIBLIOTEKA

Dnia 21 VI 2002 r. zmarł w Monachium ks. dr Martin Gritz. Jego biblioteka decyzją rodziny, a przede wszystkim staraniem ks. prof. Hansa-Jürgena Brandta z Akademii Bundeswehry w Monachium w sierpniu 2002 r. została przekazana Bibliotece Teologicznej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Kim był Martin Gritz i jaką wartość przedstawia jego biblioteka?

Ks. Martin Gritz urodził się w Namysłowie na Śląsku (23 IX 1916). Studiował teologię we Wrocławiu i po przyjęciu 28 VI 1940 r. święceń kapłańskich z rąk kardynała A. Bertrama jako kapłan należał do diecezji wrocławskiej. Po krótkiej pracy, m.in. w Nysie, otrzymał parafię w Sörgsdorf w Sudetach. Wydalony w 1946 r. osiadł w diecezji Rottenburg w Niemczech – zajmował się duszpasterstwem Ślązaków wysiedlonych z ojczyzny. Od 1947 r. był nadto egzaminatorem w Tübinger Wilhelmsstift, a od 1953 r. asystentem na uniwersytecie w Tübingen, gdzie w 1955 r. uzyskał stopień doktora teologii. Od 1958 r. pracował jako docent w Koblenji. Należał do Gemeinschaft Katholischer Soldaten (GKS) i był radcą duchownym w Heliand-Bund Katholischer Frauen Deutschlands (w latach 1961–1993). W 1962 r. bp Franz Hengsbach (Militärbischof) ustanowił go wikariuszem duszpasterstwa wojskowego w Bonn. Następca bp. F. Hengsbacha, bp Elmar Maira Kredel w 1978 r. potwierdził jego urząd. Duszpasterzem wojskowym był ks. Martin Gritz aż do przejścia na emeryturę w 1981 r. W tym samym roku ustanowiono w Niemczech, zgodnie z myślą Soboru Watykańskiego II oraz postanowieniem Synodu Biskupów Niemieckich w Würzburgu, nową organizację duszpasterstwa wojskowego, z którą ks. Gritz nadal współdziałał. W 1964 r. został prałatem, w 1971 r. protonotariuszem apostolskim. Z rąk prezydenta Republiki Niemiec C. Carstensa w 1976 r. otrzymał Wielki Krzyż Zasługi (Große Verdienstkreuz der Bundesrepublik). Został wyróżniony odznaczeniami wojskowymi niemieckimi i francuskimi. Diamentowy jubileusz kapłaństwa obchodził także we Wrocławiu i w Namysłowie, a z rąk kard. Henryka Gulbinowicza otrzymał Krzyż Kapituły Metropolitalnej katedry we Wrocławiu. Okres emerytury przeżył w Würzburgu jako diecezjalny duszpasterz przesiedlonych; prowadził również zajęcia zlecone na uniwersytecie. Od 1990 r. przebywał w Kreszentienstift w Monachium.

Biblioteka ks. Martina Gritza wiąże się z jego działalnością duszpasterską, mniej naukową. Znajdujemy w niej wiele książek i czasopism związanych z duszpasterstwem wojskowym. Ks. Gritz zebrał najważniejsze dokumenty postanowień Kościoła w Niemczech o duszpasterstwie wojskowym, literaturę teologiczną dotyczącą zagadnień pokoju i wojny. Ks. Gritz interesował się historią kościoła, zwłaszcza na Śląsku. Dzięki tym zbiorom Biblioteka Teologiczna Uniwersytetu Śląskiego wzbogaciła się o cenne zbiory silesiaków. Biblioteka Gritza obejmuje także publikacje z zakresu politologii, najnowszej historii Niemiec. Sporo dzieł w

jego zbiorach wskazuje na zainteresowanie teologią Guardiniego, myślą filozoficzną Edyty Stein. Wiele książek w bibliotece to tytuły gromadzone przypadkowo: podręczniki z czasów studiów i prac jako asystenta, słowniki, encyklopedie. Notatki w książkach, recenzje wycinane z czasopism wskazują na to, że właściciel zbioru nie tylko gromadził książki, ale je czytał. Bardzo niewiele jest artykułów samego Gritza, kilka nadbitek. Daru Biblioteka Teologiczna nie mogła przyjąć w całości. Mniej więcej 1/3 zbioru powinna znaleźć innego użytkownika. Jednak to, co zostało przejęte i zostanie włączone do naszej biblioteki (wszystkie książki zostały oznaczone „Dar: Ex libris ks. Dr Martin Gritz”) zasługuje na to, aby jego Właściciela wspominać w czasie studiów z wdzięcznością.

Hugolin Langkammer, APOSTOŁ PAWEŁ I JEGO DZIEŁO, Opole 2001, 368 s. (Opolska Biblioteka Teologiczna, nr 46).

Ojciec prof. Hugolin Langkammer, chcąc zaspokoić zapotrzebowanie na nowoczesną i wyczerpującą monografię o św. Pawle oraz zachęcany, aby ujął całościowo postać i dzieło Apostoła Narodów, podał kompendium stanowiące jedną całość. Książka: *Apostoł Paweł i jego dzieło* podzielona została na cztery części. Obejmuje życie i działalność misyjną św. Pawła (I), jego Listy (II), teologię (III) i etos Pawłowy (IV). Taki układ tego wszystkiego, co o św. Pawle i jego działalności, łącznie ze spuścizną literacką opracowaną teologicznie można powiedzieć, pozwolił o. prof. H. Langkammerowi przedstawić całościową monografię o św. Pawle.

Autor od wielu lat zajmuje się osobą św. Pawła i jego dziełem. Listami Pawła Apostoła interesował się już we *Wprowadzeniu do ksiąg Nowego Testamentu* (Wrocław 1982). Teologią Pawłową zajął się również w dziele *Teologia Nowego Testamentu*, cz. II (Wrocław 1984) oraz w książce *Nowy Testament o Kościele* (Wrocław 1995). *Teologię św. Pawła* zaprezentował także w osobnym opracowaniu jako tom II *Teologii Nowego Testamentu* pod red. F. Gryglewicza (Lublin 1994). Etos Pawłowy omówił też w *Etyce Nowego Testamentu* (Wrocław 1985). Zaś *Życie i działalność Apostoła Pawła od nawrócenia aż po Rzym* ukazał także w opracowaniu z serii: *Jak rozumieć Pismo Święte*, nr 12 (Lublin 2002). Jak sam zaznacza w „Przedmowie” do tej edycji, „po napisaniu komentarzy do Wielkich Listów św. Pawła i do Listów Więziennych (w serii: *Biblia Lubelska*), a wcześniej *Teologii św. Pawła*, zauważyłem, że brak monografii o św. Pawle, która by zajęła się dokładniej jego nawróceniem i działalnością apostołską po nawróceniu i powołaniu go na Apostoła Narodów” (Przedmowa datowana w czerwcu 2001 r.).

Monografia *Apostoł Paweł i jego dzieło* inspirowana jest również opracowaniem Joachima Gnilki, *Paweł z Tarsu. Apostoł i świadek*, (tytuł oryg.: *Paulus von Tarsus. Apostel und Zeuge*, Freiburg im Br. 1995), tłum. W. Szymona, Kraków 2001, 468 s. W tej obszernej i niezwykle wnikliwej książce o św. Pawle, H. Langkammer zauważa jednak pewne niekonsekwencje i braki, szczególnie w niezbyt jasnym uporządkowaniu nagromadzonego materiału. Dlatego swoje nowe opracowanie dotyczące Pawła Apostoła i jego dzieła, o. prof. H. Langkammer ujął w cztery części, według obranej sekwencji metodologicznej, aby przedstawić całościową monografię o św. Pawle. Każda zaś część tej rozprawy stanowi odrębną całość, nie tracąc ścisłej łączności między sobą.

Autor ustosunkował się też do wcześniejszych polskich opracowań na temat św. Pawła, wyróżniając szczególnie dzieło E. Dąbrowskiego *Dzieje Pawła z Tarsu* (Warszawa 1953). Dąbrowski przedstawił postać i dzieło Apostoła Narodów na tle historycznym, kulturowym, religijnym, geograficznym i archeologicznym. Inne, dwutomowe opracowanie życia, działalności misyjnej i Listów Pawła przez A. Paciorka (*Paweł Apostoł – Pisma*, t. I–II, Tarnów 1995–1997) podaje skrótowo najważniejsze wiadomości o św. Pawle. Cenne jest także zwięzłe przedstawienie